

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

кафедра історії держави і права України та зарубіжних країн

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«КРАЇНОЗНАВСТВО»

(обов'язкова)

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність – 293 «Міжнародне право»

Освітня програма/спеціалізація – «Міжнародне право»

Статус дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2020

Харків – 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Країнознавство» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 293 «Міжнародне право» спеціалізації «Міжнародне право» міжнародно-правового факультету. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2021. 36 с.

Розробник

Лизогуб Віталій Анатолійович – доцент кафедри історії держави і права України та зарубіжних країн, кандидат юридичних наук, доцент

Гарант освітньої програми

Комарова Тетяна В'ячеславівна – доцентка кафедри права Європейського Союзу, докторка юридичних наук, доцентка

Затверджено на засіданні кафедри історії держави і права України та зарубіжних країн

протокол № ____ від _____ 2021 р.

Зміни та доповнення затверджено на засіданні кафедри історії держави і права України та зарубіжних країн

(протокол № ____ від _____ 2021 р.)

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Програма навчальної дисципліни.....	7
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	14
5. Теми лекційних і практичних занять.....	15
5.1. Теми лекційних занять.....	15
5.2. Теми практичних занять.....	16
6. Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання	17
7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	20

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Країнознавство» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародне право» підготовки бакалаврів спеціальності 293 «Міжнародне право» галузі знань 29 «Міжнародні відносини».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини» Спеціальність – 293 «Міжнародне право» Спеціалізація – «Міжнародне право» Рівень освіти – перший (бакалаврський)	Обов’язкова	Обов’язкова
Модулів – 2		Рік підготовки:	Рік підготовки:
		2 семестр	2 семестр
Загальна кількість годин - 120			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних 4		Лекції	Лекції
		32 год.	6 год.
		Практичні заняття	Практичні заняття
		32 год.	10 год.
		Самостійна робота	Самостійна робота
	56 год.	104 год.	
	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань іспит	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань іспит	

Мета навчальної дисципліни – формування цілісної системи професійних знань, умінь, навичок та інших компетентностей здобувачів вищої освіти в специфічному сегменті розуміння географічних, політичних, соціальних, демографічних реалій, сутності та наслідків складних процесів, що проходять у сучасному світі, що передбачає пізнання і використання знань про основні закономірності виникнення і розвитку світових політичних і економічних систем, прогнозування їх подальшої еволюції.

Завдання:

- формування поглибленої системи теоретичних знань (концепцій) щодо природно-ресурсних, соціально-економічних, політичних, територіальних, етнодемографічних, історико-культурних систем регіонів і країн світу.
- засвоєння науково-теоретичних підходів щодо практичного використання знань про природні умови та ресурси, екологічну ситуацію; особливості населення, його розселення, природний рух; найважливіші етапи історичного розвитку, характерні риси політичної системи та її елементів; рівень розвитку господарства загалом та його провідних галузей; основні напрями зовнішньої політики, участь у міжнародних організаціях, зовнішньоекономічні зв'язки.
- розуміння характерних для кожної країни особливостей геополітичного та гео економічного становища у світі та регіоні; ступені сприятливості природних умов для життєдіяльності населення, сутності екологічних проблем у певній країні; демографічної ситуації в країнах, ефективності заходів розв'язання демографічних проблем; головних рис економічного розвитку, сутність економічних проблем, перспектив розвитку господарства та його окремих галузей.
- оволодіння основними інноваційними практиками щодо розв'язання найактуальніших проблем політичного, соціального, економічного та культурного розвитку окремих країн і регіонів, політико-географічних аспектів глобальних проблем людства, характеристики політичних систем країн, їх порівняльного аналізу, визначення внутрішньополітичних проблем і шляхів їх розв'язання; аналізу зовнішньої політики держав на світовому і регіональному рівнях, їх участі у діяльності міжнародних організацій; виявлення характерних риси політичних, економічних, культурних зв'язків України з державами, що вивчаються.

Предреквізити: «Історія держави і права України», «Теорія держави і права», «Економічна теорія», «Логіка», «Іноземна мова», «Українська культура».

Кореквізити: «Соціально-політичні студії», «Правничі системи сучасності», «Історія міжнародного права», «Філософія».

Постреквізити: «Теорія міжнародних відносин», «Основи геополітики», «Право міжнародних організацій», «Історія європейської інтеграції».

Мова навчання – українська, англійська.

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі **результати навчання**:

- РН 1. Характеризувати основні підходи і періоди становлення та розвитку країнознавства.
- РН 2. Знати історію розвитку світових цивілізацій, основних теоретичних проблем цивілізаційного підходу. Здійснювати порівняльний аналіз світових цивілізацій.
- РН 3. Аналізувати світосистемний ефект глобалізації та визначати функціонально-компонентний склад світосистеми.
- РН 4. Здатність визначити місце суверенної держава та недержавних утворень у складі світосистеми.
- РН 5. Моделювати основні національні інтереси держави.
- РН 6. Аналізувати чинники становлення національних держав.
- РН 7. Визначати найважливіші етапи історичного розвитку окремої держави та її правової системи.
- РН 8. Знати основи прав людини і громадянина у Європейському союзі.
- РН 9. Визначати внутрішньополітичні проблеми і шляхи їх розв'язання у окремих країнах і регіонах світу.
- РН 10. Знати стан захисту прав людини і громадянина у окремих країнах.
- РН 11. Знати основи внутрішнього ринку, економічного і валютного союзу, антимонопольної, енергетичної, соціальної, екологічної політики країн Європи; організаційного механізму європейської безпеки і оборони.
- РН 12. Аналізувати основні інститути Європейського Союзу.

Загальних компетентностей:

- ЗК – 2. Здатність застосовувати знання в професійній діяльності у стандартних та нестандартних ситуаціях.
- ЗК – 5. Уміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати.
- ЗК – 6. Навички збору і аналізу інформації з національних і міжнародних джерел.
- ЗК – 7. Навички використання інформаційних технологій і баз даних.
- ЗК – 8. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК – 12. Здатність визначати інтереси і мотиви поведінки інших осіб.
- ЗК – 15. Уміння реалізовувати функції у предметно-практичній діяльності

Спеціальних компетентностей:

- СК – 1. Знання та розуміння предметної області Країнознавства, його методів і завдань.
- СК – 2. Знання функцій і принципів країнознавства. Уміння застосовувати принципи знань про країну (державу).
- СК – 3. Навички розуміння основних проблем країнознавства.
- СК – 4. Знання основних підходів і періодів становлення та розвитку країнознавства.
- СК – 5. Знання класифікації, типології та регіоналізації країн світу, сучасних типологічних схем країн світу.

- СК – 6. Здатність виявляти системну сутність світового господарства, його компоненти, стадії та циклічність розвитку світового господарства.
- СК – 7. Здатність усвідомлювати сутність найактуальніших проблем політичного, соціального, економічного та культурного розвитку окремих країн.
- СК – 8. Здатність виявляти політико-географічні аспекти глобальних проблем людства.
- СК – 9. Уміння виявляти характерні риси інформаційних, освітніх, культурних зв'язків України з державами світового співтовариства.
- СК – 10. Навички самостійного використання явища інформаційної революції та мережевого суспільства.
- СК – 11. Навички логічного, критичного і системного аналізу характерних рис політичних систем та їх елементів у окремих країнах.
- СК – 12. Здатність аналізувати особливості населення, його розселення, природного руху у окремій країні і світі в цілому.
- СК – 13. Знання природних умов та ресурси, екологічної ситуації у регіонах і країнах світу.
- СК – 14. Здатність визначати ступінь сприятливості природних умов для життєдіяльності населення, сутність екологічних проблем у певній країні.
- СК – 15. Знання історія розвитку світових цивілізацій, основних теоретичних проблем цивілізаційного підходу. Навички порівняльного аналізу світових цивілізацій.
- СК – 16. Здатність визначати найважливіші етапи історичного розвитку окремої держави, її правової системи.
- СК – 17. Знання основ прав людини і громадянина у Європейському союзі.
- СК – 18. Здатність визначити місце суверенної держава та недержавних утворень у складі світосистеми.
- СК – 19. Здатність виявляти роль недержавних утворень у сучасному світі.
- СК – 20. Знання географії, принципів, системи і структури Європейського союзу.
- СК – 21. Здатність до системного аналізу основних інститутів Європейського Союзу.
- СК – 22. Знання основ внутрішнього ринку, економічного і валютного союзу, антимонопольної, енергетичної, соціальної, екологічної політики країн Європи; організаційного механізму європейської безпеки і оборони.
- СК – 23. Знання концептуальної сутності глобалізації як суспільно-географічного процесу.
- СК – 24. Здатність аналізувати світосистемний ефект глобалізації та визначати функціонально-компонентний склад світосистеми.
- СК – 25. Здатність аналізувати чинники становлення національних держав.
- СК – 26. Уміння моделювати основні національні інтереси держави.

Програмних результатів навчання:

- ПРН 4. Пояснювати концептуальну сутність глобалізації як суспільно-географічного процесу.
- ПРН 6. Виявляти роль недержавних утворень у сучасному світі.

ПРН 11. Аналізувати характерні риси політичних систем та їх елементів у окремих країнах.

ПРН 13. Аналізувати основні напрями зовнішньої політики, участь у міжнародних організаціях, зовнішньоекономічні зв'язки окремої країни.

ПРН 14. Знати стан захисту прав людини і громадянина у окремих країнах.

ПРН 15. Знати географію, принципи, систему і структуру Європейського союзу.

ПРН 19. Виявляти характерні риси інформаційних, освітніх, культурних зв'язків України з державами світового співтовариства.

3. Програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретичні основи країнознавства

Р о з д і л 1. ЗАГАЛЬНЕ КРАЇНОЗНАВСТВО

Методологічні основи країнознавства. Предмет, методи і завдання країнознавства. Функції країнознавства. Теоретичні проблеми країнознавства. Принципи країнознавства. Країна, держава, суспільство – спорідненість і відмінність понять. Розмаїтість підходів до країнознавства. Основні періоди становлення та розвитку країнознавства. Класифікація і типологія країн світу. Особливості типології в країнознавстві. Сучасні типологічні схеми країн світу. Регіоналізація країн світу.

Глобальні цивілізаційні структури і цивілізаційний підхід. Цивілізація як категорія аналізу розвитку людства. Поняття «цивілізація». Релігійний чинник у розвитку світової цивілізації. Історія розвитку світових цивілізацій. Цивілізаційний підхід у країнознавстві. Теоретичні проблеми цивілізаційного підходу. Проблеми еволюції, кількості і меж цивілізацій. Порівняльний аналіз світових цивілізацій. Західна, китайська, японська, індуїстська, ісламська, православна, латиноамериканська, африканська цивілізації.

Світосистемні структури та світосистемний підхід. Глобальні інтерпретації сучасності. Інформаційна революція. Мережеве суспільство. Концептуальна сутність глобалізації як суспільно-географічного процесу. Культурологічний підхід. Економічний підхід. Геополітичний підхід. Екологічний підхід. Світосистемний ефект глобалізації. Поняття «світосистема». Демографо-екологічна, економічно-господарська, інформаційно-технологічна, соціально-культурна, політична підсистеми. Географічний, економічний, інформаційний і соціокультурний простори.

Сучасні проблеми глобальної світової цивілізації . Поняття про глобальні проблеми сучасної цивілізації. Проблеми міжнародної безпеки і роззброєння. Тероризм як глобальна проблема сучасної світової цивілізації. Глобальні аспекти проблеми прав людини у сучасному світі. Глобальні екологічна та енергетична проблеми. Сировинна проблема. Демографічна і продовольча проблеми. Глобальна проблема подолання відсталості країн, що

розвиваються. Правові проблеми. Глобальна інформаційна мережа. Проблема інформаційної безпеки.

Світове господарство як система і множина його структур. Системна сутність та різноманітність визначень поняття «світове господарство», ознаки і головні тенденції розвитку. Компоненти світового господарства. Стадії та циклічність розвитку світового господарства. Перехід від індустріальної до постіндустріальної стадії розвитку. Інформаційно-технічна революція. Інтернаціоналізація світового господарства. Множина структур світогосподарської системи. Територіальна структура світового господарства. Центр, напівпериферія і периферія. Міжнародний географічний поділ праці. Транснаціональні корпорації. Механізм координації міжнародної економіки.

Основні засади політики країн Європи. Географія, принципи, система і структура Європейського союзу. Компетенція і джерела права Європейського Союзу. Права людини і громадянина у Європейському союзі. Інститути Європейського Союзу. Внутрішній ринок, економічний і валютний союз країн Європи. Антимонопольна політика. Корпоративне право. Екологічна політика. Енергетична, соціальна, транспортна, аграрна, науково-технічна політика. Питання освіти. Інтелектуальна власність. Засоби створення «простору свободи, безпеки і правосуддя». Організаційний механізм європейської безпеки і оборони.

Суверенна держава і недержавні утворення у складі світосистеми. Суверенна держава. Державний суверенітет. Ідеологія, її типи. Наукова база ідеології, ідеологічний плюралізм. Поняття і функції політичної культури її виховання. Поняття еліти. Типи еліт. Чинники становлення національних держав. Поняття етногенезу. Національні інтереси держави. Збереження політичної незалежності та територіальної цілісності. Забезпечення прав людини. Забезпечення економічної безпеки держави. Недержавні утворення та їхня роль у сучасному світі. Міжнародні, неурядові організації, інституційні інвестори, світові міста.

Політична карта світу та її зміни. Античні держави світу, їх державний устрій і міждержавні відносини. Країни Стародавнього Сходу. Політична карта світу, державний устрій, внутрішня і зовнішня політика держав епохи феодалізму. Епоха колоніалізму, формування великих світових колоніальних імперій. Перша світова війна, її причини. Політична карта світу після Першої світової війни. Друга світова війна. Політична карта світу після Другої світової війни. Крах епохи колоніалізму. Холодна війна, її причини, вплив на світові політичні процеси. Крах світової соціалістичної системи.

Основи геополітики та політичної географії. Теоретичні основи геополітики і політичної географії. Розвиток геополітичних та політико-географічних ідей. Геопросторова політична організація світу. Держава як просторова геополітична система. Держави в сучасному світі. Адміністративна географія держав світу. Геополітика держави на міжнародній арені. Геостратегія. Політична географія та геополітика України. Геополітичні проблеми пострадянського простору.

Географія політичних партій. Політичні партії, громадські рухи і громадські організації. Історичні етапи формування політичних партій. Типи партійних систем: однопартійна, гегемоністська, двопартійна, обмеженого та поляризованого плюралізму, «атомізована» і перехідна системи. Класифікація політичних партій. Електоральна географія. Виборчі системи в державах світу. Мажоритарна, пропорційна, змішана і куріальна виборчі системи. Виборчі технології. Фактори, що впливають на результати виборів. Джеррімандеринг. Соціальні проблеми сучасності та виборча боротьба. Досвід проведення виборів у різних країнах.

Р о з д і л 2. КРАЇНОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ

Схема країнознавчого аналізу. Різновиди країнознавчих підходів.

Класична схема і концептуальні напрямки країнознавчого аналізу. Схема комплексного географічного країнознавства. Опорні елементи сучасного країнознавчого дослідження. Геопростір і територія. Географічне середовище і природні ресурси розвитку. Соціосфера. Культуросфера. Еконосфера. Техносфера. Політосфера. Райони.

Геопростір і територія. Географічне та геополітичне положення країни. Простір і територія в країнознавстві. Територія країни і держави. Формування території держави. Внутрішній поділ країн. Відмінності морфології та геопросторового положення держави. Кордони держави. Поняття, методологічні основи вивчення і властивості географічного та геополітичного положення країни. Ієрархічні рівні геополітичного положення країни.

Природні умови та природно-ресурсний потенціал країни. Поняття про природні умови та природні ресурси. Оцінка природних факторів у країнознавстві. Покомпонентна характеристика природних факторів у країнознавстві. Рельєф, корисні копалини, клімат, водні ресурси, земельні ресурси, природні зони, рослинний і тваринний світ. Вплив природних факторів на життя и господарську діяльність людини. Ступень та характер освоєння природи. Оцінка території за рівнем комфортності. Територіальна структура природних ресурсів.

Історія формування етносу, держави і суспільства. Методи аналізу історії країни. Періодизація всесвітньої історії. Історичні джерела. Рівні аналізу історичного матеріалу. Необхідність історичної інформації у країнознавстві. Історія народу. Історія держави. Історія видатних подій і особистостей. Давність походження народу та території його етногенезу. Значення етноніму. Процеси етнічної консолідації. Процеси територіальної консолідації держави. Зародження та становлення станових та класових груп. Традиційні та специфічні протиріччя у боротьбі за владу. Становлення і розвиток політичної системи країни. Традиції парламентаризму. Становлення правової системи. Основні етапи розвитку продуктивних сил. Розвиток освіти, науки, культури, засобів масової інформації.

Країнознавчі аспекти народонаселення та демографії. Методика дослідження населення країни. Основні поняття. Методика вивчення народів.

Расовий, етнічний, мовний, релігійний склад населення. Розселення населення. Поняття та види. Методи дослідження мережі розселення країни. Міграції. Діаспора. Методи аналізу територіальної організації систем розселення країни. Урбанізація. Головні міста країни. Опорний каркас розселення країни. Зайнятість населення. Статевовіковий склад населення. Демографічна політика держави.

Культура, релігія, мистецтво країни. Феномен культури в контексті цивілізаційного підходу. Культуросфера. Співвідношення понять цивілізація і культура. Теоретико-методологічні основи країнознавчої характеристики феномена культури. Культурний плюралізм. Схема аналізу складових культури країни. Країнознавча характеристика окремих компонентів культурного життя країни. Традиції. Мова. Народна творчість. Масова культура. Релігія. Художня культура. Мистецтво. Види мистецтва і періодизація їх розвитку, жанрова спрямованість, найвидатніші персоналії: художня література; образотворче мистецтво; архітектура і скульптура; музичне мистецтво і театр. Національна наука. Засоби масової інформації у житті країни.

Економічна сфера країни. Методи аналізу економіки й інфраструктури країни. Американська, японська та шведська моделі ринкової економіки. Галузева структура. Три сектори економіки. Міжгалузевий комплекс. Організаційно-управлінська, функціонально-господарська та територіальна структура господарства. Територіальна структура економічних ресурсів, виробничої, обслуговуючої та організаційно управлінської діяльності. Економічна сутність і зміст інфраструктури. Підходи до вивчення інфраструктури у країнознавстві. Виробнича, соціальна та інформаційно-управлінська інфраструктури. Закономірності розвитку територіальної організації інфраструктури. Зовнішньоекономічна діяльність. Експортна (імпортна) квота.

Політична сфера країни. Методика вивчення політичної системи країни. Типи держав за формою правління, державним устроєм та політичним режимом. Політико-правові інститути. Партійна система. Рівень політизації окремих сфер суспільного життя. Особливості політичної організації території держави. Місцеве самоврядування та територіальні органи влади. Роль положення столиці держави. Геопросторові каркаси території. Регіональні особливості політичної організації суспільства. Поняття та структура правової системи. Політична сфера держави та світовий політичний процес і міжнародні відносини.

Модуль 2. Практичне країнознавство

Р о з д і л 3. КРАЇНИ ЄВРОПИ, ЄВРАЗІЇ ТА АЗІЇ

Загальна характеристика країн Європи. Географічне положення та природо-ресурсний потенціал Європи. Субрегіони Європи, їх характеристика. Правові системи країн Європи. Господарство країн Європи.

Європейський Союз, його правова природа та історія формування. Мета ЄС та засоби її реалізації. Основні органи Європейського союзу. Правові засади економічної інтеграції ЄС. Правові засади спільної регіональної та міграційної політики.

Великобританія. Географічне положення та адміністративно-територіальний поділ. Залежні території. Особливості історичного розвитку. Демографічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал країни. Екологічні проблеми. Державний лад країни. Провідні політичні партії. Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів господарювання. Основні риси цивільного права. Правове регулювання оподаткування. Митна політика. Основні галузі господарства. Сфера послуг. Зовнішня політика. Членство в міжнародних організаціях.

Франція. Географічне положення та адміністративно-територіальний поділ. Залежні території. Особливості історичного розвитку. Демографічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал країни. Державний лад країни. Провідні політичні партії. Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів господарювання. Основні риси цивільного права. Правове регулювання оподаткування. Митна політика. Основні галузі господарства. Сфера послуг. Зовнішня політика. Членство в міжнародних організаціях.

Італія. Географічне положення та адміністративно-територіальний поділ. Особливості історичного розвитку. Демографічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал країни. Державний лад країни. Провідні політичні партії. Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів господарювання. Основні риси цивільного права. Правове регулювання оподаткування. Митна політика. Основні галузі господарства. Сфера послуг. Зовнішня політика. Членство в міжнародних організаціях.

Німеччина. Географічне положення та адміністративно-територіальний поділ. Особливості історичного розвитку. Демографічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал країни. Державний лад країни. Провідні політичні партії. Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів господарювання. Основні риси цивільного права. Правове регулювання оподаткування. Митна політика. Основні галузі господарства. Сфера послуг. Зовнішня політика. Членство в міжнародних організаціях.

Російська Федерація. Географічне положення та адміністративно-територіальний поділ. Особливості історичного розвитку. Демографічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал країни. Державний лад країни. Провідні політичні партії. Суб'єкти федерації; проблема Чеченської республіки (Ічкерії). Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів господарювання. Основні риси цивільного права. Правове регулювання оподаткування. Митна політика. Основні галузі господарства. Сфера послуг. Зовнішня політика. Членство в міжнародних організаціях.

Туреччина. Географічне положення та адміністративно-територіальний поділ. Особливості історичного розвитку. Демографічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал країни. Державний лад країни. Провідні

політичні партії. Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів господарювання. Основні риси цивільного права. Правове регулювання оподаткування. Митна політика. Основні галузі господарства. Сфера послуг. Зовнішня політика. Членство в міжнародних організаціях.

Індія. Географічне положення та адміністративно-територіальний поділ. Особливості історичного розвитку. Ринкові перетворення в господарстві у 90-х роках XX ст. Демографічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал країни. Державний лад країни. Провідні політичні партії. Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів господарювання. Основні риси цивільного права. Правове регулювання оподаткування. Митна політика. Основні галузі господарства. Сфера послуг. Зовнішня політика. Членство в міжнародних організаціях.

Японія. Географічне положення та адміністративно-територіальний поділ. Особливості історичного розвитку. Демографічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал країни. Державний лад країни. Провідні політичні партії. Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів господарювання. Основні риси цивільного права. Правове регулювання оподаткування. Митна політика. Основні галузі господарства. Сфера послуг. Зовнішня політика. Членство в міжнародних організаціях.

Китай. Географічне положення та адміністративно-територіальний поділ. Особливості історичного розвитку. Демографічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал країни. Державний лад країни. Провідні політичні партії. Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів господарювання. Основні риси цивільного права. Правове регулювання оподаткування. Митна політика. Основні галузі господарства. Сфера послуг. Основні напрями економічної реформи "гайге". Створення вільних економічних зон. Роль іноземних інвестицій. Зовнішня політика. Членство в міжнародних організаціях.

Р о з д і л 4. КРАЇНИ АМЕРИКИ, АФРИКИ, АВСТРАЛІЇ ТА ОКЕАНІЇ

Сполучені Штати Америки. Географічне положення та адміністративно-територіальний поділ. Федеративний устрій. Особливості історичного розвитку. Перша світова війна. Економічне піднесення, криза, "новий курс". Друга світова війна. "Маккартизм". Внутрішня та зовнішня політика США у 50-90-х роках XX ст. — на початку XXI ст. Демографічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал країни. Державний лад країни. Провідні політичні партії. Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів господарювання. Основні риси цивільного права. Правове регулювання оподаткування. Митна політика. Основні галузі господарства. Сфера послуг. Зовнішня політика. Членство в міжнародних організаціях.

Канада. Географічне положення та адміністративно-територіальний поділ. Особливості історичного розвитку. Демографічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал країни. Державний лад країни. Провідні політичні партії. Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів

господарювання. Основні риси цивільного права. Правове регулювання оподаткування. Митна політика. Основні галузі господарства. Сфера послуг. Зовнішня політика. Членство в міжнародних організаціях.

Країни Латинської Америки. Мексика. Бразилія. Географічне положення та адміністративно-територіальний поділ. Історичний розвиток. Демографічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал країни. Державний лад країни. Провідні політичні партії. Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів господарювання. Основні риси цивільного права. Правове регулювання оподаткування. Митна політика. Основні галузі господарства. Сфера послуг. Зовнішня політика. Членство в міжнародних організаціях.

Загальна характеристика країн Африки. Географічне положення та адміністративно-територіальний поділ. Історичний розвиток. Демографічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал країн регіону. Основні риси державного ладу. Провідні політичні партії. Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів господарювання. Основні риси цивільного права. Правове регулювання оподаткування. Митна політика. Основні галузі господарства. Сфера послуг. Зовнішня політика. Членство в міжнародних організаціях.

Єгипет. Географічне положення та адміністративно-територіальний поділ. Особливості історичного розвитку. Демографічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал країни. Державний лад країни. Провідні політичні партії. Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів господарювання. Основні риси цивільного права. Правове регулювання оподаткування. Митна політика. Основні галузі господарства. Сфера послуг. Зовнішня політика. Членство в міжнародних організаціях.

Алжир. Географічне положення та адміністративно-територіальний поділ. Особливості історичного розвитку. Демографічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал країни. Державний лад країни. Провідні політичні партії. Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів господарювання. Основні риси цивільного права. Правове регулювання оподаткування. Митна політика. Основні галузі господарства. Сфера послуг. Зовнішня політика. Членство в міжнародних організаціях.

Південно-Африканська Республіка. Географічне положення та адміністративно-територіальний поділ. Особливості історичного розвитку. Демографічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал країни. Державний лад країни. Провідні політичні партії. "Африканське відродження". Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів господарювання. Основні риси цивільного права. Правове регулювання оподаткування. Митна політика. Основні галузі господарства. Сфера послуг. Зовнішня політика. Членство в міжнародних організаціях.

Австралія. Географічне положення та адміністративно-територіальний поділ. Особливості історичного розвитку. Демографічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал країни. Державний лад країни. Провідні політичні партії. Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів

господарювання. Основні риси цивільного права. Правове регулювання оподаткування. Митна політика. Основні галузі господарства. Сфера послуг. Зовнішня політика. Членство в міжнародних організаціях.

Океанія. Маршаллові Острови. Географічне положення та адміністративно-територіальний поділ. Особливості історичного розвитку. Демографічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал країни. Державний лад країни. Провідні політичні партії. Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів господарювання. Основні риси цивільного права. Правове регулювання оподаткування. Митна політика. Основні галузі господарства. Сфера послуг. Зовнішня політика. Членство в міжнародних організаціях.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

Тема навчальної дисципліни	Обсяг у годинах							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	У тому числі			Усього	У тому числі		
		Л	ПЗ	СРС		Л	ПЗ	СРС
Модуль 1. Теоретичні основи країнознавства								
Тема 1. Методологічні основи країнознавства.	4	2	2		4	2	2	
Тема 2. Глобальні цивілізаційні структури і цивілізаційний підхід.	4	2	2		4	2		2
Тема 3. Світосистемні структури та світосистемний підхід. Глобальні інтерпретації сучасності.	6	2	4		6			6
Тема 4. Світове господарство як система і множина його структур.	4	2	2		6			6
Тема 5. Суверенна держава і недержавні утворення у складі світосистеми.	2			2	6			6
Тема 6. Політична карта світу та її зміни.	2			2	4			4
Тема 7. Основи геополітики та політичної географії.	4			4	4	2		2
Тема 8. Географія політичних партій.	2			2	6			6
Тема 9. Геопростір і територія. Географічне та геополітичне положення країни.	4			4	6			6
Тема 10. Історія формування етносу, держави і суспільства.	2			2	6			6
Тема 11. Економічна сфера країни.	4			4	6			6
Тема 12. Політична сфера	4			4	6			6

країни.								
Індивідуальна робота	14			14				
Разом	56	8	10	38	64	6	2	56
Модуль 2. Практичне країнознавство								
Тема 13. Загальна характеристика країн Європи	4	2	2		4	2	2	
Тема 14. Великобританія	4	2	2		4			4
Тема 15. Франція	4	2	2		4			4
Тема 16. Італія	6	2		4	4			4
Тема 17. Німеччина	8	2	2	4	4			4
Тема 18. Туреччина	4			4	4			4
Тема 19. Індія	4	2	2		4			4
Тема 20. Японія	4	2	2		4			4
Тема 21. Китай	4	2	2		4			4
Тема 22. Сполучені Штати Америки	4	2	2		4	2		2
Тема 23. Канада	4	2	2		4			4
Тема 24. Країни Латинської Америки	2	2			4			4
Тема 25. Загальна характеристика країн Африки.	2		2		4			4
Тема 26. Австралія	4	2	2		4			4
Індивідуальна робота	6			6				
Разом	64	24	22	18	56	4	2	50
Усього годин / кредитів ECTS	120 / 4	32	32	56	120 / 4	10	4	106

5. Теми лекційних і практичних занять

5.1. Теми лекційних занять

Теми навчальної дисципліни	Теми лекцій	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Теоретичні основи країнознавства			
Тема 1. Методологічні основи країнознавства.	1.Методологічні основи країнознавства.	2	2
Тема 2. Глобальні цивілізаційні структури і цивілізаційний підхід.	2.Глобальні цивілізаційні структури і цивілізаційний підхід.	2	2
Тема 3. Світосистемні структури та світосистемний підхід. Глобальні інтерпретації сучасності.	3. Світосистемні структури та світосистемний підхід. Глобальні інтерпретації сучасності.	2	
Тема 4. Світове господарство як система і множина його структур.	4. Світове господарство як система і множина його	2	

	структур.		
Тема 5. Суверенна держава і недержавні утворення у складі світосистеми.			
Тема 6. Політична карта світу та її зміни.			
Тема 7. Основи геополітики та політичної географії.			2
Тема 8. Географія політичних партій.			
Тема 9. Геопростір і територія. Географічне та геополітичне положення країни.			
Тема 10. Історія формування етносу, держави і суспільства.			
Тема 11. Економічна сфера країни.			
Тема 12. Політична сфера країни.			
Модуль 2. Практичне країнознавство			
Тема 13. Загальна характеристика країн Європи.	5. Загальна характеристика країн Європи.	2	2
Тема 14. Великобританія.	6. Великобританія.	2	
Тема 15. Франція.	7. Франція.	2	
Тема 16. Італія		2	
Тема 17. Німеччина.	8. Німеччина.	2	
Тема 18. Туреччина.	9. Туреччина.		
Тема 19. Індія.	10. Індія.	2	
Тема 20. Японія.	11. Японія.	2	
Тема. 21. Китай.	12. Китай.	2	
Тема. 22. Сполучені Штати Америки.	13. Сполучені Штати Америки.	2	2
Тема 23. Канада.	14. Канада.	2	
Тема 24. Країни Латинської Америки.	15. Бразилія.	2	
Тема 25. Загальна характеристика країн Африки.			
Тема 26. Австралія	16. Австралія	2	
Усього		32	10

5.2. Теми практичних занять

Теми навчальної дисципліни	Теми практичних занять	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Теоретичні основи країнознавства			

Тема 1. Методологічні основи країнознавства.	1.Методологічні основи країнознавства.	2	2
Тема 2. Глобальні цивілізаційні структури і цивілізаційний підхід.	2.Глобальні цивілізаційні структури і цивілізаційний підхід.	2	
Тема 3. Світосистемні структури та світосистемний підхід. Глобальні інтерпретації сучасності.	3. Світосистемні структури та світосистемний підхід. Глобальні інтерпретації сучасності.	4	
Тема 4. Світове господарство як система і множина його структур.	4. Світове господарство як система і множина його структур.	2	
Тема 5. Суверенна держава і недержавні утворення у складі світосистеми.			
Тема 6. Політична карта світу та її зміни.			
Тема 7. Основи геополітики та політичної географії.			
Тема 8. Географія політичних партій.			
Тема 9. Геопростір і територія. Географічне та геополітичне положення країни.			
Тема 10. Історія формування етносу, держави і суспільства.			
Тема 11. Економічна сфера країни.			
Тема 12. Політична сфера країни.			
Модуль 2. Практичне країнознавство			
Тема 13. Загальна характеристика країн Європи.	5. Загальна характеристика країн Європи.	2	2
Тема 14. Великобританія.	6. Великобританія.	2	
Тема 15. Франція.	7. Франція.	2	
Тема 16. Італія		2	
Тема 17. Німеччина.	8. Німеччина.	2	
Тема 18. Туреччина.			
Тема 19. Індія.	9. Індія.	2	
Тема 20. Японія.	10. Японія.	2	
Тема. 21. Китай.	11. Китай.	2	
Тема 22. Сполучені Штати Америки.	12. Сполучені Штати Америки.	2	
Тема 23. Канада.	13. Канада.	2	
Тема 24. Країни Латинської Америки.	14. Бразилія.		
Тема 25. Загальна характеристика країн Африки.	15. Південно-Африканська Республіка.	2	

Тема 26. Австралія	16. Австралія	2	
Усього		32	4

6. Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Країнознавство» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, захист реферату за ініціативи студента тощо. Підсумкова оцінка знань визначається за результатами практичних занять кожного з двох модулів через їх сумування (максимальна оцінка за кожен модуль – 15 балів).

Протягом семестру студенти виконують завдання для **самостійної роботи** (опрацювання нової наукової та навчальної літератури, виконання домашніх завдань; доопрацювання матеріалів лекції; підготовка колекцій документів, матеріалів тощо; робота в інформаційних мережах; підготовка до практичних занять, колоквіумів та іспиту, розробка кейсів, виконання практичних завдань, самотестування; написання есе та рефератів за вузькоспеціальною проблематикою; підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції та статей; участь у конкурсах студентських наукових праць; створення портфолію начального курсу та його презентація; підготовка тематичних презентацій; підготовка та публікація наукових статей, тез тощо; участь у дискусійному клубі з Країнознавства; участь у студентському науковому гуртку з Країнознавства; участь у круглих столах з проблематики Країнознавства).

Співавторство студентів та інші форми надання допомоги один одному не допускаються, оскільки робота є індивідуальною та самостійною. При виконанні самостійної роботи студент зобов'язаний дотримуватися правил

щодо академічної доброчесності та безпосередньо недопущення плагіату. Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 4 бали.

Формою *підсумкового контролю* знань студентів з дисципліни є іспит. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за іспит, становить 40 балів. Іспит складається в усній формі за білетами до іспиту. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 30 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів дисципліни «Країнознавство»:

Поточний контроль		Самостійна робота студентів	Підсумковий контроль	Підсумкова оцінка знань
Практичні заняття			Іспит	
Модуль № 1	Модул ь № 2			
max 28	max 28	max 4	max 40	max 100

Критерії оцінювання з дисципліни «Країнознавство»:

Контроль знань в рамках навчальних дисципліни «Країнознавство» здійснюється з урахуванням багаторівневої бально-рейтингової системи. Оцінювання результатів навчання студентів в межах поточного контролю здійснюється шляхом тестування, оцінки усних відповідей студентів на практичних заняттях, а також творчих робіт (наукових робіт) студентів, що виконуються самостійно. З метою проведення контрольних заходів у формі тестування кафедра визначає перелік ключових питань навчальної дисципліни, які мають бути розглянуті в кожній темі лекції та/або практичного заняття та підлягають включенню до банку тестових завдань.

Розподіл балів

контрольні тестові завдання (колоквиум) – 13 – 26 б.

семінарські заняття : 15 - 30 б.;

виконання творчих завдань: - 0 - 4 б.

іспит – 0/15/20/25/30/35/40/б.

Оцінка за творчі завдання може включати:

- виконання есе, реферату на запропоновану викладачем тему у рамках курсу: 0-4 бали.

Оцінка за тестування складається з:

- балів за проходження тестувань на порталі neik.nlu.edu.ua (кожен тест складається з 52 питання, у кожному з яких містяться 4 варіанти відповідей; за кожен правильну відповідь можна отримати 0,25 б.).

Кільк. балів	Критерії оцінювання знань і умінь студента при відповіді на семінарському занятті
2	1. Глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни та планом семінарських занять, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах судженнях та концепціях навчальної дисципліни історії та культури України; 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої навчально-методичним посібником; Посилання при відповіді на питання плану семінарських занять на конкретні правові норми, вміння використовувати хрестоматійний матеріал для обґрунтування своєї позиції; 3. Уміння обґрунтувати свою точку зору при обговоренні дискусійних питань з навчальної дисципліни, усунення прогалин чи неточностей у відповідях інших студентів; 4. Здатність до самостійного аналізу правових джерел на семінарських заняттях з історії та культури України.
1	1. Повне чи достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою історії та культури України з можливими незначними неточностями; 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої навчально-методичним посібником ; 3. Здатність до самостійного поповнення знань та вміння їх застосовувати під час дискусій. 4. Помилки та суттєві неточності при відповіді на занятті за наявності знань для їх самостійного усунення або усунення за допомогою викладача.
0,5	1. Знання основного матеріалу, передбаченого планом семінарських занять при наявності суттєвих неточностей чи прогалин у відповіді на питання плану семінарського заняття. 2. Знайомство з основною літературою, рекомендованою навчально-методичним посібником; 3. Наявність базових знань з навчальної дисципліни для усунення найсуттєвіших помилок у власній відповіді за допомогою викладача.
0	Відсутність знань по жодному з питань плану семінарських занять

Кільк. балів	Критерії оцінювання знань і умінь студента при виконанні творчої роботи (есе, реферат, презентації)
4	- зміст роботи повністю відповідає темі;

	- глибоко і аргументовано розкривається тема, що свідчить про відмінне знання проблеми та додаткових матеріалів, необхідних для її висвітлення, вміння робити висновки і узагальнення; - струнке по композиції, логічне і послідовне викладення думок; - чітко сформульована проблема та повно доводиться висунута теза; - написано правильною літературною мовою і стилістично відповідає змісту; - фактичні помилки відсутні; - досягнуто смислової єдності тексту; - робота містить висновки, які логічно впливають із змісту основної частини.
3	- достатньо повно і переконливо розкривається тема з незначними відхиленнями від неї; - виявляються хороші знання літературного матеріалу, і інших джерел по темі та вміння користуватися ними для обґрунтування своїх думок, а також робити висновки і узагальнення; - логічне і послідовне виклад тексту роботи; - чітко сформульовано тезу, відповідний темі; - в основній частині викладена логічно, але недостатньо повно доведена висунута теза; - написано правильною літературною мовою, стилістично відповідає змісту; - є поодинокі фактичні неточності; - є незначні порушення послідовності у викладі думок; - робота містить висновки, які логічно впливають із змісту основної частини.
2	- в основному розкривається тема; - дана вірна, але одностороння або недостатньо повна відповідь по темі; - допущені відхилення від теми або окремі помилки у викладі фактичного матеріалу; - виявляється недостатнє вміння робити висновки і узагальнення; - матеріал викладається досить логічно, але є окремі порушення послідовності вираження думок; - висновки в повному обсязі відповідають змісту основної частини.
1	- тема розкрита частково; - численні (до 80 %) компіляції тексту з інших джерел та інтернету з посиланням на них; - містить значну кількість граматичних та стилістичних помилок.
0	- тема майже нерозкрита; - численні (100%) компіляція тексту з інших джерел та інтернету з посиланням на них; - містить значну кількість граматичних та стилістичних помилок.

Критерії оцінювання під час іспиту з дисципліни «Країнознавство»:

Іспит	40	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах та концепціях дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни
-------	----	--

		та використання отриманих знань у практичній роботі.
	35	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	30	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	25	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки та суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	20	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
	15	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на іспиті.
	0	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Країнознавство» виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮАУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю	5	90 – 100

	помилки		
В	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
С	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
Д	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
Е	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язкий повторний курс		1 – 34

7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Основна література

1. Лизогуб В.А. Країнознавство: підручник – Харків: Право, 2019. – 384 с.
2. Лизогуб В. А. Країнознавство [Текст] : навч. посіб. / В. А. Лизогуб; НЮУ ім. Я. Мудрого. - Харків : Право, 2014. - 624 с.
3. Будз М. Д., Мартинюк В. О., Постоловський Р. М, Троян С. С. Комплексне країнознавство (основні поняття, категорії, країни, персоналії): Словник-довідник. – Київ, 2003. – 256 с.
4. Гольцов, А. Г. Геополітика і політична географія [Текст]. : підручник / А. Г. Гольцов. – К. : Центр учб. л-ри, 2012. – 416 с.
5. Колосов В.А. Геополитика и политическая география / В. А. Колосов, Н.С. Мироненко. – М., 2001.
6. Яценко Б.П. Країнознавство: основи теорії. Навч. посіб. для студ. / Б.П. Яценко, В. К. Бабарицька. – К.: Либедь, 2009.
7. Миронко Н. С. Страноведение / Н. С. Миронко. – М., 2001.
8. Тойнби А. Постижение истории /А. Тойнби. – М., 1996.

9. Валлерстайн И. Мир-система Модерна. Т. I, Т. II, Т. III. – М.: Университет Дмитрия Пожарского, 2015–2016.
10. Шваб К. Четвертая промышленная революция: пер с англ. / Клаус Шваб. – Москва : Изд-во «Э», 2018. – 208 с.
11. Кондратьев Н.Д. Проблемы экономической динамики. – М., 1989
Кондратьев Н. Большие циклы конъюнктуры и теория предвидения. Избранные труды / Ред. Яковец Ю., Абалкин Л.. — М.: Экономика, 2002.
12. Федотова В.Г., Колпаков В.А., Федотова М.М. Глобальный капитализм: три великих трансформации.
13. Копійка В. В. Європейський союз: заснування і етапи становлення : навч. посіб. / В. В. Копійка. – К., 2001.
14. Европейский Союз в XXI веке: время испытаний / под ред. Ю.О. Потемкиной (отв. ред.) Н.Ю. Кавешников, Н.Б. Кондратьевой – М.: Изд-во «Весь Мир», 2012 – 656 с.
15. Василенко В.А. Административно государственное управление в странах Европы: США, Великобритания, Франция, Германия / В. А. Василенко. – М., 2000.
16. История Великобритании [Текст] / кол. авт. ; под ред. О. Кеннета Моргана ; пер. с англ. – М. : Весь мир, 2008. – 680 с.
17. Ферро М. История Франции / Пер с фр.: предисл. Ю. И. Рубинского. – М.: Изд-во «Весь Мир», 2015.
18. Дорошко М. С. Країни СНД, Європи і Північної Америки: навч. посіб. / М. С. Дорошко. – К.: Ніка Центр, 2009.
19. Сравнительная политика. Основные политические системы современного мира [Текст] / под общ. ред. В. С. Бакирова, Н. И. Сазонова. – Харьков : ХНУ им. В. Н. Каразина, 2005. – 592 с.
20. Патрушев А.И. Германия в XX веке : Учебное пособие / А.И. Патрушев. – М. : Дрофа, 2004. – 435 с.
21. Ігнат'єв П. Н. Країнознавство. Країни Азії : навч. посіб. / П. Н. Ігнат'єв. – Чернівці : Книги – ХХІ, 2006.
22. Алаев Л.Б. История Индии: учебник для вузов / Л.Б. Алаев, А.А. Вагасин, А.Л. Сафронова. – М.: Дрофа, 2010. – 541 с.
23. История Японии : сборник исторических произведений / [ред. И. А. Настенко]. - 6-е изд., доп. – М. : Русская панорама, 2010. 511 с. : ил.
24. История Китая / В. В. Адамчик, М. В. Адамчик, А. Н. Бадан и др. – Мн.: Харвест, 2004. – 736 с.
25. Люттвак Э. Н. Возвышение Китая наперекор логике стратегии / Эдвард Н. Люттвак; [пер. с англ. яз. Н. Н. Платошкина]. - М.: Русский фонд содействия образованию и науке, 2016. – 288 с.
26. Непомнин О. Е. История Китая. XX век / Олег Ефимович Непомнин. – М.: Институт востоковедения РАН, Крафт+, 2011 . 736 с.
27. Конституційне право зарубіжних країн: навч. посіб. / В.О.Ріяка , В. С.Семенов, М. В. Цвік та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2004.
28. [Данилов С. Ю.](#) История Канады. – М. Изд-во «Весь Мир», [2006](#).

29. Латинская Америка : энциклопед. справ. – Т.1 / гл. ред. В.В. Вольский. – М.: Сов. энциклопед., 1979.; Т.2. / гл. ред. В.В. Вольский. – М.: Сов. энциклопед., 1982.
30. Петришин О.В. Правова карта сучасного світу: навч. посіб для студентів-магістрів. юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів / В.О. Петрішин, О.В. Зінченко. - Харків : Право, 2018. – 508 с.
31. Африка : Энциклопед. справ. – Т. 1. А – К/ гл. ред. А. Громыко. – М. : Сов. энциклопед., 1986.; Т. 2. К – Я / гл. ред. А. Громыко. – М. : Сов. энциклопед., 1987.;

Додаткова література.

1. Дністрянський М. С. Типологія держав світу за структурно-функціональними параметрами як метод політико-географічного аналізу // Acta Beregsasiensis , 2010. С.
2. Макиндер, Х. Дж. Круглый мир и достижение мира [Текст] / Х. Дж. Макиндер // Урал. истор. вестн. – Екатеринбург, 1994. – Вып. 1.
3. Маккиндер, Х. Дж. Географическая ось истории [Текст] / Х. Дж. Маккиндер // Полис. – 1995. – № 4.
4. Методика сравнительного страноведения (Экономическая и социальная география) /под ред. Н.С. Мироненко. – М., 1993.
5. Мехен, А. Т. Влияние морской силы на историю. 1660–1783 [Текст] / А. Т. Мехен. – М. : АКТ ; СПб. : Terra Fantastica, 2002.
6. Ровенчак І.І. Типологія країн світу/ І.І.Ровенчак.- Л., 1998
7. Челлен Р. Государство как форма жизни [Текст] / Р. Челлен : пер. со швед. – М. : РОССПЭН, 2008.
8. Бродель Ф. Время мира. Материальная цивилизация, экономика и капитализм XV–XVIII вв. М., 1992. Т. 3.
9. Гумилев, Л. Н. Этногенез и биосфера Земли [Текст] / Л. Н. Гумилев. – М. : Айрис Прес, 2004.
10. Данилевский Н. Я. Россия и Европа. Эпоха столкновения цивилизаций / Николай Данилевский. – М.: Алгоритм, 2014. – 592 с.
11. Кузык Б. Н. Яковец Ю. В. Цивилизации: теория, история, диалог, будущее. В 2 т. / Б. Н. Кузык, Ю. В. Яковец. – М.: Институт экономических стратегий, 2006. 768 с.
12. Киссинджер Г. Мировой порядок / Генри Киссинджер ; [пер. с англ. В Желнинова, А. Милукова]. – Москва : Изд-во АСТ, 2016. – 512 с.
13. Максаковский В. П. Историческая география мира: учеб. пособ. для вузов / В. П. Максаковский. – М., 1999.
14. Мечников Л.И. Цивилизация и великие исторические реки / Л. И. Меч-ников. – М., 1995.
15. Миронко Н. С. Страноведение / Н. С. Миронко. – М., 2001.
16. Сорокин П. Общие принципы цивилизационной теории и ее критика / П. Сорокин // Сравнительное изучение цивилизаций. – М., 1998.

17. Сорокин, П. Человек. Цивилизация. Общество / Питирим Сорокин ; [общ. ред., сост. и предисл. А. Ю. Согомонова]. – М. : Политиздат, 1992. – 542 с.
18. Тойнби А. Цивилизация перед судом истории / А. Тойнби. – М.; С.-Пб., 1995.
19. Хантингтон С. Столкновение цивилизации / С. Хантингтон. – М., 2003.
20. Шпенглер О. Закат Европы. Очерки морфологии мировой истории. М., 1993.
21. Колин К. К. Фундаментальные основы информатики: социальная информатика: учеб. пос. Серия: Gaudeamus, Изд-во: Деловая книга, 2000.
22. Тоффлер Э. Шок будущего. – М.: АСТ, 2001. – 560 с.
23. Кастельс М. Информационная эпоха. Экономика, общество и культура. М., 2000.
24. Маклюэн М. Понимание медиа: Внешние расширения человека. – М.: Кучково поле, 2011. 367
25. Маклюэн М. Галактика Гутенберга: Становление человека печатающего. – М.: Академический проект, 2013.
26. Каплан Р. Месть географ. – М.: Изд. Группа «Азбука-Аттикус», 2015.
27. Бжезинский З. Великая шахматная доска / Збигнев Бжезинский. – М.: Изд-во АКТ, 2017. 256 с.
28. Хаусхофер К. О геополитике: работы разных лет: 2-е изд./ Карл Хаусхофер. – М.: Мысль, 2016. – 460 с.
29. Валлерстайн И. Конец знакомого мира: Социология XXI века. – М.: Логос, 2004. – 368 с.
30. Валлерстайн И. Миросистемный анализ: Введение/пер. Н. Тюкиной. М.: Издательский дом «Территория будущего», 2006. – 248 с.
31. Валлерстайн И. Исторический капитализм. Капиталистическая цивилизация. – М.: Товарищество научных изданий КМК, 2008. – 176 с.
32. Кондратьев Н. Д. Мировое хозяйство и его конъюнктуры во время и после войны. – Вологда: Обл.отделение Гос. издательства, 1922.
33. Кондратьев Н. Д., Опарин Д. И. Большие циклы конъюнктуры: Доклады и их обсуждение в Институте экономики. – 1-е изд. – М., 1928. – 287 с.
34. Кондратьев Н. Д. Проблемы экономической динамики. – М.: Экономика, 1989. – 526 с.
35. Кондратьев Н. Д. Большие циклы конъюнктуры и теория предвидения / Сост. Ю. В. Яковец. – М.: Экономика, 2002. – 768 с.
36. Най С. Дж. Будущее власти / С Джозеф Най, младший; пер с англ. В.Н. Варченко. – Москва: АКТ, 2014. – 444, [4] с.
37. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / Самюэль Хантингтон; пер. с англ. – М.: Изд-во АСТ, 2016. – 571 с.
38. Kenichi Ohmae. The Borderless World. Power and Strategy in the Interlinked Economy. Publisher: Harper Business, 1999.
39. Дахно І. І. Міжнародна торгівля / І. І. Дахно. – К.: МАУП, 2004.

40. Гундер Франк А. Смещение мировых центров с Востока на Запад//Латинская Америка. 1993. № 2.
41. Дергачев В. А. Глобальная геоэкономика: Трансформация мирового экономического пространства / В. А. Дергачев. – Одесса: ИНПРЭЭИ НАНУ, 2003.
42. Кондратьев Н. Д. Мировое хозяйство и его конъюнктуры во время и после войны. – Вологда: Обл.отделение Гос. издательства, 1922.
43. Хайек Ф. Пагубная самонадеянность. М., 1992.
44. Шумпетер И. Капитализм, социализм и демократия. М., 1995.
45. Иванов И. Д. Европа регионов. / И. Д. Иванов. – М., 1998.
46. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності. – К., 2004.
47. Міжнародні організації : навч. посіб. / за ред. О.С. Кучук. – К., 2005.
48. На шляху до Європи. Український досвід єврорегіонів / за ред. С. Максименка, І. Студеннікова. – К., 2000.
49. Регіональна політика в країнах Європи. Уроки для України / за ред. С. Максименка. – К., 2001.
50. Риттер, К. Европа [Текст] // География : Еженед. газ. – 1993. – № 5.
51. Сиджански, Д. Федералистское будущее Европы. От Европейского сообщества до Европейского Союза [Текст] / Д. Сиджански. – М., 1998.
52. Европейский Союз на пороге XXI века: выбор стратегии развития [Текст] / под ред. Ю. А. Борко, О. В. Буториной. – М. : Эдиториал УРСС, 2001. – 471 с.
53. Англія : пер.з англ. – К.,2002.
54. Березная Н. А. Великобритания / Н. А. Березная. – М., 2004.
55. Великобритания. Эпоха реформ / под. ред. Ал. А. Громыко. – М., 2007.
56. Журков А. А. Великобритания и проблемы западно-европейской интеграции / А. А. Журков. – М., 2002.
57. Уиттакер Э. Книга невероятных историй. Чопорная Англия. 1350 фактов / Уиттакер. – М.: РИПОЛ классик, 2018. – 370 с.
58. Бродель, Ф. Что такое Франция? [Текст] / Ф. Бродель. – М., 1994. – Ч. 1.
59. История государства и права США, Великобритании, Франции, Германии в новейший период. Европейская интеграция в XX в. :учеб. пособ. // В. И. Лозо. – Х, 2007 г.
60. Уиттакер Э. О чем думают французы? 1236 фактов от багета до братьев Люмер / Э. Уиттакер; [пер. с англ. В.В. Артемьева]. – М. : РИПОЛ классик, 2018. – 304 с.
61. Арзаканян М.Ц. История Франции / М.Ц. Арзаканян, Ревякин А.В, Уваров П.Ю. – 2-е изд., испр. – М.: Дрофа, 2007. – 474 с.
62. Бусыгина И. М. Регионы Германии / И. М. Бусыгина. – М., 2000.
63. Киндерсли Д. Германия / Д. Киндерсли. – М., 2008.

64. Конституційне право зарубіжних країн: навч. посіб. / Ріяка В. О., Семенов В. С., Цвік М. В. та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2004.
65. Троян С. С. Порівняльні політичні системи сучасності : навч. посіб. / С. С. Троян. – К.: НМЦВО, 2003.
66. Лавров, С. Б. ФРГ после объединения [Текст] / С. Б. Лавров // География в школе. – 1996. – № 2, 4.
67. Страны и народы. Западная Европа [Текст] : науч.-попул. географ.-этнограф. изд. в 20 т. ; редкол. В. П. Максаковский (отв. ред.) и др. – М. : Мысль, 1979. – 381 с.
68. Томчин А.Б. О чем думают немцы? 1228 фактов от Фауста до Октоберфеста / А. Б. Томчин. – М. : РИПОЛ классик, 2018.
69. Борисов А. Е. Индия. Международные отношения / А. Е. Борисов. – М., 1999.
70. Народы мира. Энциклопедия. Глав. ред. Л. М. Минц. – Олма Медиа Групп, 2007, 638 с.
71. Струве В. В. Индия – страна и народ // Страны и народы Востока / Под общ. ред. Струве В. В. и Ольдерогге Д. А. М. : Наука, 1967. 269 с.
72. Головченко В. Політико-правові системи країн Азії : курс лекцій. / В. Головченко. – К: IBM, 2005.
73. Лозо В.И. Государство и право древней, средневековой и современной Индии. учеб. пособ. / В. И. Лозо. – Х, 2007.
74. Индия. Фестиваль Индии 1987. Под ред. Ашарани Матхура. Перевод Изд-ва «Радуга» 1987. – 237с.
75. Бонгард-Левин Г. М. Индия: Этнолингвист. история, политико-социал. структура, письменное наследие и культура древности / Г. М. Бонгард-Левин; Институт Востоковедения. – М.: Наука, 2003. – 326 с.
76. Таммита-Дельгода С. Индия. История страны / Синдхараджа Таммита-Дельгода; [пер с англ. П. Крылова]. – М.: Эксмо; СПб.: Мидгард, 2007. 352 с.
77. Китагава Дж. М. Религия в истории Японии / Пер. с англ. Н.М. Селивестрова. СПб.: Наука, 2005. 588 с.
78. Пронников В.А. Ладанов И.Д. Японцы [этнопсихологические очерки] М., Главная редакция восточной литературы изд-ва «Наука», 1985. – 384 с.
79. Национальная религия Японцев. Синто /Фил. Междунар.науч. о-ва синто (Япония) в Рос. Федерации; [науч. ред. Э. В. Молодякова; пер. с англ. А.Л. Гарибова]. - М.: Крафт +, 2008. – 224 с.
80. Тернбулл С. Самураи. Военная история / пер. с англ. А.Б. Никитина. – СПб.: Издательская группа «Евразия», 1999. – 432 с.
81. Мещеряков А. Terra Nipponica: Среда обитания и среда воображения / Александр Мещеряков. – М.: Издательский дом «Дело» РАНХиГС, 2014. – 424 с.
82. Демиан Харпер The National Geographic Traveler. Китай. АСТ*Астрель. – 2005. 399 с.

83. Васильев Л. Культы, религии, традиции в Китае / Леонид Васильев. – М.: Ломоносов. – 2017 – 582 с.
84. Страны и народы: Зарубежная Азия. Вост. и Центр. Азия / ред. Кол.: Сладковский (отв. ред.) и др. – М.: Мысль, 1982. – 285 с.
85. История Китая. Учебник / Под редакцией А. В. Меликсетова. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Изд-во МГУ, Изд-во «Высшая школа», 2002. – 736 с.
86. Маслов А.А. О чем думают китайцы? 1227 фактов от риса до Конфуция / А.А. Маслов. – М.: РИПОЛ классик, 2018. – 288 с.
87. Киссинджер Г. О Китае / Генри Киссинджер ; [пер. с англ. В.Н. Верченко]. – Москва : Изд-во АСТ, 2017. – 640 с.
88. Гране М. Китайская цивилизация / Марсель Гране. – М.: Алгоритм. 2018. – 480 с.
89. История США [Текст] / Н. Болховитинов, Г. Куропятник, Г. Севостьянов и др. : в 4 т. – М. : Наука, 1983.
90. Кузик, С. Економічна і соціальна географія Америки [Текст] / С. Кузик, М. Книш. – Л. : ЛНУ, 1999.
91. Лісничий В. В. Політичні та адміністративні системи зарубіжних країн. / В. В. Лісничий. – Х.: Торнадо, 2001.
92. Правовые системы стран мира : энциклопед. справ. / отв. ред. А. Я Сухарев. – М.: НОРМА, 2001.
93. Страны и народы. Науч.-попул. геогр.-этногр. изд. в 20-ти т. Америка. Общий обзор. Северная Америка / Редкол. Ю. П. Аверкиева и др. – М.: Мысль, 1980. – 301 с.
94. Троян С.С. Порівняльні політичні системи сучасності : навч. посіб. / С. С. Троян. – К.: НМЦВО, 2003.
95. Страны и народы. Науч.-попул. геогр.-этногр. изд. в 20-ти т. Америка. Общий обзор. Северная Америка / Редкол. Ю. П. Аверкиева и др. – М.: Мысль, 1980. – 301 с.
96. В. А. Тишков, Л. В. Кошелев. История Канады. Изд-во: Мысль, 1982. – 268 с.
97. Фидлер А. Канада, пахнущая смолой. – [М.](#) Изд-во: Географгиз. [1961.](#)
98. Правовые системы стран мира : энциклопед. справ. / отв. ред. А. Я Сухарев. – М.: НОРМА, 2001.
99. Страны. Народы. Цивилизации / гл. ред. М. Д. Аксенова. – М., 2002.
100. Латинская Америка и Карибы. Политические институты и процессы / отв. ред. З. В. Ивановский. – М.: Наука, 2000.

Інтернет-ресурси

1. <http://www.geonames.de/cous.html> - інформаційно-пошукова система.

2. <http://www.europa.eu.com/> - сайт ЄС.
3. <http://www.isi.gov.uk/> - матеріали ЄС і Ради Європи.
4. <http://www.mfa.gov.ua/> - веб-сайт Міністерства закордонних справ України (інформація про посольства, консульства, постійні представництва та місії України за кордоном, держави, які визнали Україну та з якими наша держава підтримує дипломатичні стосунки).
5. <http://www.cacianalyst.org> – сайт Центру аналізу подій в Центральній Азії та Закавказзі Університету імені Джона Хопкінса.
6. <http://www.intl-crisis-group.org> – сайт Міжнародної групи аналізу конфліктів.
7. <http://www.ca-c.org> – сайт Центру політичних та соціальних студій Центральної Азії та Закавказзя.
8. <http://www.atimes.com/c-asia> – сайт Інтернет - видання “Час Азії”, одна з секцій якого присвячена аналізу подій в Центральній Азії.
9. <http://www.meria.idc.il/journal> – сайт Інтернет – видання „Мерія”, матеріали якого присвячені країнам Близького Сходу, Центральної Азії та Закавказзя .
10. <http://www.washingtonpost.com> - Інтернет - видання впливової газети „Вашингтон-Пост” з секціями, присвяченими країнам СНД.
11. <http://www.bostonglobe.com> – Інтернет – видання газети „Бостон – Глоуб”, що має велику міжнародну секцію.